Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאט ערשיינט
דריימאל וואכענטליך
פעסטאר: פרייטאג אונד פרייטאג.
אונד קאסטעט

פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולד.— קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד.— הר. ע. וו.
פיערטעליעהר. 2 גולד.50 קר. ע. וו.

פיר'ס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולד.— הר' ע' וו'
האלביעהריג 5 גולד.50 הר' ע' וו'
פיערטעליעהר 2 גולד.75 קר' ע' וו'

אויף די זע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומערירען
אונד דער פרענומעראציאנס-פרייס
בעגינט מיט דעם ספטעמבער
ערסטען קלאפּפּעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
וואיטצנער בולווארד נומ' 29
וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנס-געלדער צו זענדען בעליעבט.

Nr. 30. פיערצעהנטער יאהרגאנג פעסט, פרייטאג יט אדר ה.תרמ"ב. Pest, den 10. März 1882.

פאָליטישע איבערזיכט:

ענדליך איזט דיא באדשעט-פערהאנדלונג אים אונגאר-שען ריכסטאג צים אבשליסס געלאנגט. נאך דען פיעלען אונד לאנגען רעדען, נאך דען פיע-לען שטרייטיגקייטען אונד ציזעטצען ביא דען אינגאה-מען אונד איסנאבען ריכסטאג איזט ענדליך געגיא, ייא פיעל עס געשלאנגען. אין דיעזעם יאהרע 1882 ווערדען אלזא אינזערע איסנאבען 328,228,281 גיל-דען בעטראגען, ווערהענד אינזערע איינגאהמען נור 301,967,214 גילדען איסמאכען ווערדען. זאמט איזט דאס דעפיציט, געמעלדט דיא צאהל, דיא אינס אין דען איינגאהמען צו דען איסנאבען נאך פעהלט, מיט 26,261,075 גולדען פעסטגעשטעללט. ייאס גיבט דיא בערעכנונג דיעזעס דעפיציטס בעטרייפט, ווייל דער פינאנצמיניסטער ערמעכטיגט, ביז איין דיא סוממע פאן 23,261,075 גולדען, איינע אנלייהע צו מאכען. איבער דיא בערעכנונג דער אנדערן 3 מיל-ליאנען דעם דעפיציטס זאלל ערסט שפעטערהין אין נעזעטץ געשאפפען ווערדען.

פאן אלל דעם הערען ווייל נור זאפיעל הערייס, דאס ווייל איך הייער אין דעפיציט פאן 26½ מילל-אנען גולדען האבען. דיעזע גראסע סוממע ווייל אבערמאלס דורך אנלייהען אונד דורך נייע שטייערן איפּגעבראכט ווערדען מיססען, דענן אינזער דעם פיר דיא איינברינגונג דער נאך פעהלענדען 3 מיל-ליאנען צו שאפפענדען געזעטצע, פערשטעהט מאן נאכין דבר אין נייעם שטייער-געזעטץ. דיא האב-הען שטייערן איך האפּפּע זונד בעריישם דיא דעם 1-טען מערץ איינגעפיהרט, אונד נון ווערדען יעטצט דיא האהען שטייערן איך פעטראלעאם אונד איך אנדערע דינגע פאלגען.

אים דעם זודען אינזערער מאנארכיע טראט געסטערן פיהיה איינע קרעצע אסטרכע דעפעשע מיט פאלגענדער מעלדונג אין: אין דער נאכט פאם 7-טען איך דען 8-טען פעבער דאס אים אם-טען פאן לעריעצע אין געפעכט געגען 17 רעיאר-צאנערע שטאטטגעפונדען, ווערלכע אבער דען אר-מאלצע צוריקגעטריבען ווערדען. דיעזער אר-ווערד פאן דען רעיאלצאנערען געערגעבען-אנגט.

געסטערן אבענד ווערדע ווייל דער פאלגע-דע אסטרכע דעפעשע איינגעטראפפען: אם 8-טען מערץ בעזעטצטען אינזערע סאלדאטען דיא ארט-שאפטען איכלי אונד וויאטלא (ביא לעדענצע אין דער קרייאשען). דיא 150 רעיאלצאנערע, ווערלכע דא ווייען, פלוכטעטען זיך נאך אללען ריכטונגען, אהנע איינגע איינגע ווערשטאנד צו ריסטען, נור פאם גבירגע פיעלען איינע שטסע, אין אוכדי ווערדען צעהן רעיאלצאנערע געפאנגען גענאמ-מען. אינזערערזייטס זונד בין יעטצט קיינע פער-לוסטע אנגעטרעדען. — אויך זודלך פאן בילעך האט אם 8-טען דיעזעס אין געפעכט געגען 100 רעיאלצאנערע שטאטטגעפונדען, ווערלכע צוריקגע-דרענגט ווערדען. אינזערערזייטס קאמען קיינע פערלוסטע פאר.

אינדעסען האבען אינזערע סאלדאטען זייט דעם בעגינגע דעם קריעגעס געגען דיא רעיאלצאנ-גערע בין צום 26-טען פעבער 42 טאדטע, 75 שווער-פערוואונדעטע אונד 47 ליבט-פערוואונדעטע, צו-זאממען 164 מאנן פערלארען. דאגעגען זונד 12 אפּפיציערע, פאן דענען 5 געטאדטעט, 3 שווער- אונד 4 ליכט פערוואונדעט ווערדען.

דיא רעיאלצאנערע אין דער קרייאשעע גע-בען זיך נאך איממער אללע מאגליכע מיהע, אים אינזערע סאלדאטען אים לעדענצע אונד אימגע-גענגע צו פערהינדערן. צו בעווייזען איזט עס, דאס אייך מעהרערע איינוואהנער אין דער קרייאשעע, דיא זיך בין יעטצט נאך הייזע פערהעלטען, צו דען רעיאלצאנערען איבערגעהען. אין דער הערצעגא-וינא אונד אין דער קרייאשעע איזט יעטצט אין לאנגע אנהאלטענדער רעגען אינגעטרעטען, ווייא דיעס עבען נאך יעדעס יאהר אים מאנאט מערץ צו זיין פפלעגט. זא ווייא אין פאלעסטינא, זא גיבט עס אייך דארט אין פרילינגס-רעגען אונד שפעט-הערבסט-רעגען (ווירה זמלקיש).

אנפאנגס האט עס נאך געהייסען, אינזערע סאלדאטען אים זודען אינזערער מאנארכיע ווערדען ווערדענד דיעזע שרעקבטע רעגענצייט דען קאמפּפ געגען דיא רעיאלצאנערע אינשטעללען אונד זיך צוריק אין אהרע לאגער בעגעבען. דאס ווערע פיר דיא רעיאלצאנערע ווייא עריישט: דענן אינזערע סאלדאטען העטטען דעמנאך אללע ביזהער בע-ריישם ערקעמפּפפט אונד איינגאנגענען שטעל-לונגען פערלאססען מיססען, ווערלכע דאנן דיא רע-ייאלצאנערע ווערדע בעזעטצען קאנטען. נאך דעם איפּפארען דער רעגענצייט העטטען דאנן אינזע-סאלדאטען פאן נייעם דיא בעריישם איינגעגראבען אונד נון פערלאססענען שטעללונגען ווערדע צו ער-קעמפּפען. — אינזער קאממאנדאנט יאיאנאיטש האט זיך אבער עטצט ענטשלאססען, איך ווע-רענד דער שלעכטען רעגענצייט דען קאמפּפ גענען דיא רעיאלצאנערע פארטצוזטצען. פאר-ווערדען נור ווערענצע אונד אינגעגענד אין דען פער-טהיידיגונגס-צשטאנד פערזעטצט. אונד זאבאלד דיעס געשעהען, ווייל דער קאמפּפ אין גאסעדעס מאסשטאבע גענען דיא רעיאלצאנערע איפּגע-נאממען ווערדען.

פאן דער איסיערטיגען פאליטיק איזט יעטצט ווענג נייעס אונד ווייכטיגעס צו פערצייכנען. דיא צוריקגעגען שפערצען יעטצט אם מיסטען פאן דען קריעגס-געלייסטען, פאן דעם בעפארשטעהענדען קאמפּפפ דעם פלאוענטרומס גענען דאס דייטש-טהום. גענעראל שראבעלעף, דער פאן זוינער פאר-וויגער בעריישם נאך פעטערסבורג צוריקקעהר-טע, איזט דא פאן אללען ריסען אונד נאמענטליך פאן דען ריסישען פּפּפיציערען מיט גראסער בע-גייסטערונג עמפּפאנגען ווערדען. בעקאנגטליך בע-קונדעטע דיעזער שראבעלעף איבערהאל אייך דינען ווייזען דען אינאיסלאשליכען האס דער ריסען גענען דיא דייטשען אונד פערעינט איבערהאל דען קאמפּפ דעם פלאוענטרומס גענען דאס דייטשטהום. מאן גלייבטע גון, דער ריסישע קאיזער האבע דיע-זען שראבעלעף שנעלל נאך הייזע בערופען. אים זיין ווייטערעס פערגיגען צו פערהינדערן אונד אים אים-מער צו הייזע אייגען גיגען אספּפּיציער צו מאכען. — אבער שראבעלעף פערזיכט אייך אייך זייגער ריקסייזע אין רוסלאנד דען קריעג גענען דייטשלאנד אונד עסטערייך-אונגארן — אונד גון, דא ער אין פעטערסבורג איינגעגראפּפען, הארט מאן נאר ניכט ראפּפן, דאס איהן דער ריסישע קאיזער אבגעזעטצט אדער איהם איינגיסטעגס איינען אספּפּיציער גגעגע-בען העטטע.

דיא טראטזאכע איזט אללא אינלייגבאר, דאס דיא קריעגס-לוסט אין רוסלאנד איממער מעכטיגער אנוואכסט. דיא רוסישען צייטונגען שרייבען פארט-ווערענד גגענען דאס פארגעהען דער עסטערייך-אונגארישען סאלדאטען אין באסגיען אונד דער דער-צעגאוינא, אונד דיא רוסישע ארמעע שווערמט פיר שראבעלעף, ווייל דער קריעג גגענען עסטער-רייך-אונגארן דער הערבייזיגט. גראף אינגאטיעף, דער עטצטע אן דער שפיטצע דער רוסישען רעגיערונג איזט, געהארט בעראנגטליך צו דען אייפיגס-טען פאנסלאוויסטען אונד שווערמט עבענפאללס פיר דען קריעג גגענען דאס דייטשטהום. דער ריס-ישע קאיזער איזט ווהל נאך איממער פיר דען פיעדען; אבער דיא פראגע איזט, אב ער נאך לאנגע דעם דרענגען דער גראסען קריעגס-פאר-טייא אין רוסלאנד ווידערשטעהען קאנגען ווירד?

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (דיא „קראים" אונד דיא רע-ייאלוציאנערע.) אין דער „ווענער מאר-גענפּפּאסט" ווירד פאן דעם לייטנאנט לודוויג קראמער אים גיטשטשיין פאלגענדער פיר אינס ווידען זעהר אינטערעסאנטע בערכט אים דעם ווידען דער הערצעגאווינא פערפּפפענטליכט: „אלס איך אין דער נאכט פאם 4-טען איך דען 5-טען מערץ מיט מיינער קאמפּפאניע דיא גגענגע זודלך פאן בילעך נאהע אן דער מאנטעגגרינישען גרענצע דורכ-שטייפּפע, דא טראפּפן ווייל אייגע באנדע, אים אונ-גגעפעהר 15 רעיאלצאנערע בעשטעהענדע, ווערלכע, אלס זיא אינזער אנזבטצ וואהרדע, דאפּפאן לעיף. ווייל פיר-פאלגען זיא בין צו דעם גרענצארטע מיססע-לין, דער דורכבוכטען ווייל אייגע הייזער, אונד אלס איך דא ביא נאכט אין אין הייז קאם אונד ליכט פערלאנגטע, דא ענטגגעגגעטען מיר דיא הויזלייטע: „ווייל דיפּפען דיעזע נאכט קיין ליכט אין אינזערעס הייזע בייגגעגגע זזעהען." — „ווארום דענן?" פאנאגט אין. — אונד דיא אנטווארט ווער: „ווייל הייטע פיר-שטאנגאכט אונד זאמסטאג איזט, אונד ווייל דא-דער אין אינזערעס הייזע גאר קיין פייער זזעהען דורכ-פּפען!" — זזא לאססטע דורך אייערען דענגסבאטען אדער דורך מיינע סולדאטען אין ליכט אנצונדען אדער דערבייזדאלען, דענן ווייא איך זזעהע, זזיך אידער ווייגן!" — „אייך דאם דיפּפען ווייל ניכט! (ווער דיא אנטווארט) ווייל זזנר „קראים", ווייל האלטען אונס גגעגגען אין דען ווארטלייט דער ביבעל, דאס מאן זאמסטאג גאר קיין פייער אין זזיגגעס הייזע אנצונ-דען דאפּפען דאר!" — אך האטטע גון קיינע צייט, מיך דא אין אייגע דיספּפּוטאציאן איינצולאססען, איך לייעס אייגע קערצע הערבייזדאלען, אונד נאך פיע-רעס זזבגן פאנדען ווייל דער ווייקלך אייגגען רע-ייאלצאנער אים פערשטעקע. — נאכדעם ווייל אונ-זזער אינטערגעהמען בעגגעדעטען, בעגגאב איך מיך זזעלבער אין יגגעס „קראים-הייז". אים דען הויז-בעזיטצער ווייגגען זזיגגער אינטערשטיטצונג דער רע-ייאלצאנערע צו בעשטראפּפען. — „ווייא קאממט עס דענן (פראגטע איך דען הויז-בעזיטצער), דאס אידער ווידען דיא רעיאלצאנערע אינטערשטטצט אונד ניכט מיט אינס עסטערייכערן האלטעט?" — „ווייל אינס דיא רעיאלצאנערע פערזיכערן, דאס ווייר אינטער ריסאנד קאממען, ווא ווירד „קראים" עמאנ-ציפּפירט זזנר!" ווייטעטע דיא אנטווארט. — „אבער דאס זזיך אידער איך אינטער דער עסטערייכישען רעגיערונג!" ענטגגעגגעטע איך. — „א, דער עסטער-ריכישען רעגיערונג קאנגען ווייר ניכט גוט גגעזזינגט זזין, ווייל זזא הער דיא טירקישע הערשאפּפט, אונ-טער ווערלכער ווייר קיינע קריעגס-דיענגסטע לייסטען מיססען, פערדרענגטע; ווייר וואללען עבענזא ווענג פאן דער אפּפענטליכונג ווייסען, ווייא דיא איבריגען קרייאשצאנער אונד הערצעגאווינער?" — „איך שטיי-טע איבער דיעזע אנטווארטען; איך נאב מיך איהם אינזערע סאלדאטען אים לעדענצע אונד אימגע-גענגע צו פערהינדערן. צו בעווייזען איזט עס, דאס אייך מעהרערע איינוואהנער אין דער קרייאשצע, דיא זיך בין יעטצט נאך הוזזע פערהעלטען, צו דען רעיאלצאנערען איבערגעהען. אין דער הערצעגאו-וינא אונד אין דער קרייאשצע איזט יעטצט אין לאנגע אנהאלטענדער רעגען אינגעטרעטען, ווייא דיעס עבען נאך יעדעס יאהר אים מאנאט מערץ צו זיין פפלעגט. זא ווייא אין פאלעסטינא, זא גיבט עס אייך דארט אין פרילינגס-רעגען אונד שפעט-הערבסט-רעגען (ווירה זמלקיש).

אנפאנגס האט עס נאך געהייסען, אינזערע סאלדאטען אים זודען אינזערער מאנארכיע ווערדען ווערדענד דיעזע שרעקבטע רעגענצייט דען קאמפּפ גגעגען דיא רעיאלצאנערע אינשטעללען אונד זיך צוריק אין אהרע לאגער בעגעבען. דאס ווערע פיר דיא רעיאלצאנערע ווייא עריישט: דענן אינזערע סאלדאטען העטטען דעמנאך אללע ביזהער בע-ריישם ערקעמפּפפט אונד איינגאנגענען שטעל-לונגען פערלאססען מיססען, ווערלכע דאנן דיא רע-ייאלצאנערע ווערדע בעזעטצען קאנגטען. נאך דעם איפּפארען דער רעגענצייט העטטען דאנן אינזע-סאלדאטען פאן נייעם דיא בעריישם איינגעגראבען אונד נון פערלאססענען שטעللונגען ווערדע צו ער-קעמפּפען. — אינזער קאממאנדאנט יאיאנאיטש האט זיך אבער עטצט ענטשלאססען, איך ווע-רענד דער שלעכטען רעגענצייט דען קאמפּפ גגעגען דיא רעיאלצאנערע פארטצוזטצען. פאר-ווערדען נור ווערענצע אונד אינגעגענד אין דען פער-טהיידיגונגס-צשטאנד פערזעטצט. אונד זאבאלד דיעס געשעהען, ווייל דער קאמפּפ אין גאסעדעס מאסשטאבע גגעגען דיא רעיאלצאנערע איפּפגע-נאממען ווערדען.

פאן דער איסיערטיגען פאליטיק איזט יעטצט ווענג נייעס אונד ווייכטיגעס צו פערצייכנען. דיא צוריקגעגען שפערצען יעטצט אם מיסטען פאן דען קריעגס-געלייסטען, פאן דעם בעפארשטעהענדען קאמפּפפ דעם פלאוענטרומס גגעגען דאס דייטש-טהום. גגענעראל שראבעלעף, דער פאן זוינער פאר-וויגער בעריישם נאך פעטערסבורג צוריקקעהר-טע, איזט דא פאן אללען ריסען אונד נאמענטליך פאן דען ריסישען פּפּפיציערען מיט גראסער בע-גייסטערונג עמפּפאנגען ווערדען. בעקאנגטליך בע-קונדעטע דיעזער שראבעלעף איבערהאל אייך דינען ווייזען דען אינאיסלאשליכען האס דער ריסען גגעגען דיא דייטשען אונד פערעינט איבערהאל דען קאמפּפ דעם פלאוענטרומס גגעגען דאס דייטשטהום. מאן גלייבטע גון, דער ריסישע קאיזער האבע דיע-זען שראבעלעף שנעלל נאך הייזע בערופען. אים זיין ווייטערעס פערגיגען צו פערהינדערן אונד אים אים-מער צו הייזע אייגען גיגען אספּפּיציער צו מאכען. — אבער שראבעלעף פערזיכט אייך אייך זייגער ריקסייזע אין רוסלאנד דען קריעג גגעגען דייטשלאנד אונד עסטערייך-אונגארן — אונד גון, דא ער אין פעטערסבורג איינגעגראפּפען, הארט מאן נאר ניכט ראפּפן, דאס איהן דער ריסישע קאיזער אבגעזעטצט אדער איהם איינגיסטעגס איינען אספּפּיציער גגעגע-בען העטטע.

דיא טראטזאכע איזט אللא אינלייגבאר, דאס דיא קריעגס-לוסט אין רוסלאנד איממער מעכטיגער אנוואכסט. דיא רוסישען צייטונגען שרייבען פארט-ווערענד גגעגען דאס פארגעהען דער עסטערייך-אונגארישען סאלדאטען אין באסגיען אונד דער דער-צעגאוינא, אונד דיא רוסישע ארמעע שווערמט פיר

דעם גיסטעס-צישאנדעס דעם פערבעכערס איך האט ציי״פערלאזעסטע צו בעשטימען.

* (איין אויזזעהען ערר־ע־גנדער פראצעס.) אם 6. דיזעס נאחם אין וויינער-ניישטאדט דיא פערהאנדלונג איבער איינען פראצעס איהרען אנפאנג, דער פאסט אונ־טער דער געוואלטמס-בעפאלקערונג דער עסטערר־ייכישען רעזידענץ-שטאדט אינגעאיהנליכעם איפזוע־הען ערלעגט. אונד דאך איזט עס ניכט דיא גראסע דער סיממע, וואיר אללע געמיטהער איפגערעגט זינד, אונדערן דיא פרעזאך דעם אנגעקלאגטען. עס איזט דעם דער אין דען ״יינגער קיפמאנגס-קרייזען האבגעבטעטע הערר לעאפאלד אבעלעס. איס דעם מיט דעמזעלבען איפגעגאמענען פראצאכאל־לע ערפאהרען ווי איבער איהן פאלגענדעס: דער אנגעקלאגטע לעאפאלד אבעלעס איזט איס סעראב־דיזין (באהמען) געבורטיג, 64 יאהרע אלט, יידישען גלייבענס, פערהייראטעט, אינהאבער מעהרערער פאבריקען, בעזיטצער צוויי״ער הייזער אין ״יינן, מיט־גלייד דער האנדעלס- אונד גערעכטס-קאממער, שיעדס-רייכטער ביא דער וואהרענ-באריז אונד דער האנדעלס-קאממער אונד צענזאר ביא דער עסטערר״יכ-אונגאר״ישען באנק. (אינטער לעטצטע־רעם טיטעל פערשטעהט מאן דאס אמט, דאס־יבער צו ענטשיידען, אב דיא עסטערר״יכ-אונגאר״ישע באנק דיזעס אדער יענעס גענען אינגערר״יכטע ״עסטעל אינען קרעדיט גייעפרלאל, אדער ניכט.) גענען דיזען זא האבגעשטעללטען מאנן נין ווירד אין פראצעס ״יינגען „הערהלע־יא״ אנגע־שטרענגט, אין ״ילכען אבער לוידער איך נאך איין אנדערער יודע פערר״יכלעט ערשיינט. עס איזט דעם הערר אבראהאם פאללאך איס מאטטערסדארף געבורטיג אונד איך יעטצט נאך דארטהין צישטענ־טיג, 62 יאהרע אלט, פערהייראטעט, הייבעזיטצער אונד אינהאבער אינער איזענ-האנדלונג אין מאט־טערסדארף. דער גענגנשטאנד דעם פראצעססעס איזט פאלגענדער: מערהרע אנגעשטעללטע אין אינער שפינג-פאבריק אין זאלעגרוי״ער־דען בעשלדיגט, דורך אינע יידהע פאן אהרען איס דען מאנאצינען דער גענאנגטען פאבריק גע־פרעסטע ביימ״יאללע עגטשיידעדע צו האבען אינד צ״אר איס בעטראגע פאן מינדערסטענס 62,959 גול־דען 55 קר. אבראהאם פאללאך נין ערשיינט ביא דיעזער פערהאנדלונגס דארורך אלס בעשטיללטע, דא ער מיט זיינעס פיהרערקע דיא געשטאה־לענע ביימ״יאללע אנבעמערקט איס דער פאבריק ״יינגפירטע אינד איר פיר דערען פערר״יכ זאגטע, וואפיר ער איינען טהייל דעם ערלאזעס פיר דיא געשטאהלענע ביימ״יאללע ערהעלט. אינד אן ״יען פערקיפטע פאללאך דיא געשטאהלענע ביימ״יאל־לע? איממער אן דען האבגעשטעללטען קיפמאנן לעאפאלד אבעלעס! איס דען געשעפטס-בוכען דעם אבעלעס, ״יא איס זיינער פאר״רעשפאנדענץ מיט פאללאך געהט נעמליך הערפאר, דאס ער (נעמליך לעאפאלד אבעלעס) זייט מאי 1874 ביז נא־ווימבער 1879 ניכט ווייניגער אלס 522 באללען גע־פרעסטער ביימ״יאללע ״ייטער פערקיפטע איס ״יערטהע פאן 49,560 גולדען 20 קר. שפעטער פער־זאנדטע לעאפאלד אבעלעס ״ייעדער פאן דיעזע געשטאהלענען ביימ״יאללע איס ״יערטהע פאן 6695 גולדען. — אלס דיא נאכריכט פאן דען ענטדעקטען דיעבשטעללען אין דער ערשיינונגען שפינג-פאבריק בעקאנגט וואירדע, דא ערשען אין הערר לעאפאלד בערל אינאיפזעפארדערט בים פאבריקס-דירעק־טאר אונד מאכטע אים פאלגענדע מיטטהיילונג: „שאן אים יאהרע 1873 ״אר אבראהאם פאללאך ביא מיר אינד באט מיר געפרעסטע ביימ״יאללע צים קיפע אן. איך ציינטע מיך פיר דאס געשעפט גע־ניגט, דאך נר אינטער דער בעדינגונג, ״יענן פאללאך מיר נאכ״יזוגן מאכטע, וואהער ער דיא ביימ״יאללע האבע. דא פאללאך איך דיעזע בעדינגונג ניכט אינגעהען קאנגטע, בריעב ער גענעלדר איס.“ — דיעזע מיטטהיילונג לעגט פיר דיא עהרלי־כ״יין דעם הערן לעאפאלד ב ע ר ל געיים דאס שאנסטע ציינגנס אב. לוידער ״יאר אבער הערר לעאפאלד אבעלעס ניכט זא גע״יסענגאפט. ער זאגטע פאר גערכט: „איך האבע ״יאהל פאן דען דיעבע־יען אין דער שפינג-פאבריק געדאכט, דאך פיעל עס מיר נאר ניכט איין, דאס פאללאך מיר געשטאהלענע ביימ״יאללע צים קיפע אנבעיטען זאללטע. איבר־גענס האבע איך א דיא ביימ״יאללע צים „מאנעס־פ״יין“ געקיפט, וואיס דאך לייכט צו ערזעהען, דאס איך קיינע אהנונג דאפאן האטטע. דאס דיא וואללע געשטאהלען זיא. איין געשטאהלענעס גוט קיפט מאן א געוואהנליך ניר ״ייטע אונטער דעם פ״ייע, ניכט אבער אים דען פאללען ״יערטה!“ — לוידער זאלל זיך אבער איס דען געשעפטס־בוכען דעם הערן אבעלעס ערגעבען. דאס ער דיא ביימ״יאללע ״ייכליך אים 13 פערצענט אינטער דעם ״יערטהע עקפ״יפט האט. דא אבער געפ״רעס־טע ביימ״יאללע זעלבסט צו ציט איינע גענצל־כען געשעפטס-שטאקונג ביא איינעם נאבראססע פאן 5 פערצענט ״יערען איינגעבליק פערקיפלט איזט, זא לאהנט עס זיך ״יאהל דער מיהע, גע־שטאהלענע ביימ״יאללע אים 13 פערצענט אינטער דעם פ״ייע צו קיפען, ״יאביא מאן א זא צוגאנגן אים האנדאמדרעהען זינע 8 פערצענט גע״יינגט. אם איפפאללענדסטען איזט עס, דאס אבראהאם פאללאך אין זיינער קאר״רעשפאנדענץ עס דער איינזיכט דעם הערן אבעלעס אבערלעס, דען בעטראג פיר דיא געליעפערטע ביימ״יאללע זעלבסט צו בעשטימען. הערר אבעלעס מיסטע אלזא איך הויי״יים מערקען, דאס פאללאך ניכט איך ע ה ר־ל יכ ע ״יייזע צו דיעזער ביימ״יאללע געלאנגט זיין קאנן. — (דיא גריכטס-פערהאנדלונג דייערט פאר״ט: דאס ערגעבנס דיעזעס פראצעססעס ״יער־דען ״יייר נאכטרעגלך מיטטהיילען.)

* (״יייעדער איין טהעאטער־ב ר א נ ד.) געסטערן נאכמיטטאגס איזט דאס טהע־אטער אין פראג אין בראנד געראטהען. דאס פייער האטטע שנעלל אללעס אים זיך געגרייפען, אבער דיא שנעלל הערבייגעאיילטען פייערוועהר־מענגע בעמייסטערטען זיך באלד דעם פייערס.

געשעפטסבעריכט.

פעסטער פרייזע.

געטרייד״ע-געשעפט. פאן ווייצען וואר־נעסטערן מעסנג צו מארקטע געבראכט, דער פערקויף וואר־גוט. 10000 מעטרצ׳ וואורדען פערקויפט.

ווייצען, טהייס- 200 מטרצ׳, 77 קילא 12,70 גולד. — 450 מטרצ׳ 64׳ ק׳ 12,85 גול. 900 מטרצ׳ 76. קילא 12׳75 גולד. 300 מטצ׳ 76, קילא 12׳70 גולד.— ווייסענבורגער 100 מטרצ׳ 75. קילא 12.75 גול. 200 מטרצ. 75. ק׳ 12׳70גולד׳ 100 מעטרצ׳ 73׳6 קילא 12.37½ גולד. — באששקער 1600 מעטער-צענטער 72׳4 קילא 12,35 גולד. 1200 מעטערצ׳ 75. קילא 12׳15 גולדען, 100 מעטצ׳ 77.5 קילא 12׳50 גולדען 100 מעטער-צענטער 76׳ ק׳ 12.30 גול. 650 מטרצ׳ 75׳ ק׳ 12,05 גול. 1000 מטרצ׳ 73׳8 ק׳ 11.90 גולד. 300 מטרצ׳ 66,3 ק׳ 10,10 גולד. (אללעס פער דרייא מאנאטע.)

קאָרן 8,80 — 8.90 גולד.

גערסטע 7,80 גולדד.

ווייצען פער פריה-יאהר —׳12—12,03 גולד. פער הערבסט 10׳70 - 10׳75 גולד.

קוקורוץ באנאטער פער מאי-יוני 1882, 7.28 — 7,30 גולד.

האפער פער פער פריה-יאהר 8׳05—8,08 גולד.

רעפס, קאהל פער אינגוסט-סעפטעמבער 13.50 —13.75 גולדען.

ווייענער פרייזע.

ווייענער שלאכט-פיעהמארקט. דער אויפ־טריעב אויף דעם ווייענער שלאכט-פיעהמארקט אם 6-טען ד׳ מ. בעטרוג 3259 שטיק. דאפאן ווארען: 1927 אונגאר״ישע 447 פאלנישע אונד 1080 דייטשע. דיא פרייזע שטעללטען זיך פער 100 ק׳: אונגאר״ישע מאסט-אכסען 50—56. גול— פאלנישע 51—55. גולד. דייטשע 54—59. גולדען.

פעראנטוואר״טליכער רעדאקטער: מאיר בר״י רייז.

אנצייגע.

איך בעעהרע מיך, היעמיט דיא האפליכע אנ־ציינע צו מאכען, דאס איך דאס באק-הייז דער עדת הרדים דפה געפאכטעט האבע אונד מיט דעם פערשליים דעם שמורה-מעהל אונד דער שמורה־מצות בעטרייט וואירדע. — בעשטעללונגען ״יערדען דיא געייסענהאפטעסטע, פינקטליכסטע אונד בילליגסטע אויסגעפירט. — אכטונגספאל־ל משה גאלדפארב

מאהרענגאסע נומער 1 פעסט.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פרוכטע	קוואלישע פר. הקטאל.	פער 100 קילאגראמם
ווייצען		
נאדראונגאר״יש	74	—.—
„ . . .	75	11.65—11.75
„ . . .	76	11.80—11.85
„ . . .	77	11.90 12.—
„ . . .	78	12.05—12.15
„ . . .	79	12.20—12.30
„ . . .	80	12.35—12.40
פעסטער נאדען נייער	—	—.—.—.—
„ . . .	75	12.05—12.10
„ . . .	76	12.15—12.20
„ . . .	77	12.25—12.35
„ . . .	78	12.40—12.50
„ . . .	79	12.55—12.60
„ . . .	80	12.65—12.70
טהייס	—	—.—.—.—
„ . . .	75	12.25—12.30
„ . . .	76	12.35—12.45
„ . . .	77	12.50—12.60
„ . . .	78	12.65—12.75
„ . . .	79	12.80—12.85
„ . . .	80	12.90—12.55
ווייסענבורגער	75	12.15—12.20
„ . . .	76	12.25—12.35
„ . . .	77	12.40—12.50
„ . . .	78	12.55—12.65
„ . . .	79	12.70—12.75
„ . . .	80	12.80—12.85

פרוכטע	קוואלישע פר. הקטאל.	פער 100 קילאגראמם
קאָרן . . .	72	8.80—9.10
גערסטע פאלן	62	—.—
גערסטע פיטשער	62	7.70—7.50
האפער	40	7.95—7.55
קוקורוץ באנאטער	75	7.35—7.30
אדרעטר	73	7.25—7.20
הייזע	—	—.—.—.—

ווייצען	פער פריה-יאהר		12.10
קוקורוץ	„		—.—
נערסטע	פריה-יאהר		—.—
האפער	„		7.32
	„		8.10
	„		—.—
רעפס	„		—.—

באללען-מעהל			קי. פל.
נומער	0	. . . . .	22 10
„	1	. . . . .	21 50
„	2	. . . . .	20 10
„	3	. . . . .	20 30
„	4	. . . . .	19 50
„	5	. . . . .	— 19
„	6	. . . . .	18 10
„	7	. . . . .	17 10
„	8	. . . . .	16 10
„	8½	. . . . .	14 10

דער באללען פר 100 קילאגראמם פיס זאק

שפיריטוס: אלטע פעסטער פרעמדסאפט . . . 33 75
„ נייע „ קאיסאפטעל . . . 31 50

קורז-טאבעללע פאם 7. מערץ.

גלד״ר-קורז	קי.	פל.
וילנער-אשיגן	—	100
וקאנצין	5	62
עסטערר״יכ-אונגאר״ישע 8 גולדען גאלד׳		
שטק (20 פראנקס)	9	52
נאפאלעאנדאר	9	52
דייטשע ריי״כסבאנקנאטען	58	75
20 מארקשטק	11	72
פאפיערגולד	1	21

לאזע.	קי.	פל.
1854-יי 4 פערצענטיגע שפאפסלאזע	119	50
1860-יי נאנצע	128	75
רעסטע „ האלבע	133	—
1864-יי לאזע צו 100 גולדען	170	—
רעסטע „ 50 „	169	—
קאסא דונגארישע	36	—
פיילענלאזע	23	—
קיריים-לאזע	177	—
קלאוזענלאזע צו 40 גולדען	39	50
דאנו״ראפסשיפפפאהרט״לאזע	109	—
אינבארלאזע לאזע	24	—
רעגלעוויטש לאזע צו 10 גולדען	17	50
ראזאוולאזע לאזע „ 20 „	19	—
אגנער לאזע „ 40 „	41	—
מאלפס לאזע „ 40 „	37	—
וויטלסלאזע „ 10 „	20	—
מאלבלאזע „ 40 „	—	—
זאלאבונדער לאזע „ 20 „	23	—
סט.-לינגאס לאזע „ 40 „	44	—

לאזע.	קי.	פל.
מאאנינלים לאזע צו 20 גולד׳	—	26
מרעסטער לאזע „ 100 „	—	127
רעסאא „ 50 „	—	64
וואלרשטיין-לאזע „ 20 „	29	20
ווינר שנרפפן-לאזע 20 „	—	38
אונגאר״ישע-פרעמדן-לאזע צו 100 גולד.	—	117
מרעס-טאל-לאזע	110	25
ווייענער-לאזע	—	126

יערטר-פאפיערע	קי.	פל.
אונגאר״ישע גאלדרענטע 6%	118	75
רעסאא צו 4 פערצענט	—	88
אונגאר״ישע פאפיער-רענטע	87	40
אונגאר״ישע גרונדענטלאסטונגען	98	75
פעסטער באנאטע	—	95
ווינבענבוריגישע	—	97
פיילענלאזע	—	102
בוכארעסט	100	50
אונגאר״ישע אייזענבאהן-אנלעהען	131	50
ווייענערלענס-אנלעהנונג-אנלינגאונגען	97	25
פאפארישע דער אונגאר״ישען פאיזע-קריעס צו 5 אינהאלט פערצענט	—	101
דער אונגאר״ישען דאמאפקרעדן באנק צו 5½ פערצענט	102	75
דער אונגאר״ישען אללגעמיינען באנען-קריעס-אנשאפלונגס צו 5 אינהאלט פערצענט	98	50
דער אסטבאהן	94	75
דער נארד״אסט-באהן	159	75

Eigenthümer und verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1882. — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard

דייטשע בילדונג ניט וועגווערפען אונד זיך דען ראַ-הען טשעבען אנשליעסען!

* (אַ ר ב ר ס-ג ו ר ט ן.) דאס „פעסטער שרנאל" טהילט מיט, דאס מעד-רערע יודען אויס טעמעשוואר אס „פרים" גליק-וואונש אן אשטיצי טעלעגראפירטען, דער עטוא וויא פאלגט ליטעטע: „ווי בעגליקווינשען זיא צו איהרעם אייפטרעטען, זיין זיא, געעהרטער הערר דעפוטירטער, פערזיכערט, דאס ווי, גאנץ איהרעם יאנישע געמעם, אן אינזערער פאלשטען-דיגען „מאראוריזמוס" מיט פאלגלעם אייפער ארבי-טען!" — ווי געשטעהען, דיעזען פרים-ווינשען ניט צו פערשטעהען! „אר דאס איינע שטיכעליא פיר אישטיצי? דיעזער יינשט אין דער טהאט ניט דיא „מאראוריזמוס", אזנדערן דיא „אינסטיטוציאנ" דער יודען! יזען דיא בעטרעפענדען יודען אין טעמעש-וואר פיזיכליך דעם יאנישע דעם הערן אישטיצי ענטשפרעכען „אללען, זיא מאנען זיא זיך ניט „מאראוריזמוס", אזנדערן אין „אינדערן! אינדרלך; דיא בעשטרעבונגען אישטיצים זונד צו ערגנסט, אס זיא מיט בלאסען שטיכעליען אבצופערטיגען. ער האט וואהל זיינען צייטע, איינע יודען-פערפאלגונג הערפאריפען, ניכט ערריכט, אללין זיינע שמפ-פערען בלעבען טראגטערעם ניכט גאנץ אהנע נאכ-טהייל פיר דיא יודען, דא ער דיא אלטע קלאגע אייפערטמט, דאס דיא יודען פאן בעטרוג אונד אויבער לעבען! דיא עהרע דער אינגארשען יודען האט דורך זאלכע אגריפפע אומערהען עמפפינד-ליך געלשטען, מאן ווירד אינזערען, דאס זאלכע אנקלאגען זיך דורך שטכעליען ניכט „ענייטען לאסען. מאן זאגט: „פרים איזט אללעם ער-ליכט," דאס איזט וואהר ניכט. אללין אין אב-געשמאקטער יישען בלייבט אייד דאנן אבגעשמאקט, „ענן ער אייך „אס פרים" געמאכט וואירדע. דאנן אבער איזט אס פרים נור דאס ערליכט, „אס איס-שיעליך „אס יישען קייזיג" געשיעהט, אן דער אפפענטליכען דארף מאן קיינע „פרים-ווינצע" מאכען, דא מאן הייזדוך פאר אללער וועלט לע-בענליך ערשיינט!

* (דיא רומענישען אנאך פאלעסטינא.) דעם „פעסטער לל." ווירד פאם „-טען דיעזעס אים בוכארעסט געשריע-בען: „ווערענד דיא מיטטען יריישען יריין, דיא צום פערלאסען איהרער הימאטה זיך גענאטהיגט זעהען, נאך אמעריקא אויסוואנדערן — יריבטען דיא רומענישען יודען בלוק נאך דעם הייליגען לאנדע, הערר בראצענער אים גאלאטען, איינער דער אנגעזעהענסטען יודען רומענינס, האט בעריישט נאך אללען ריכטונגען צירקולאר פערזענדט, אום דאס פראגראם אנגער מאסגען-אויסוואנדערונג דער

„אפפענטליכע מיינונג! (יידישע מעדינא) אין, הערר יינגע, איהר ווירד איין נאכבר שטאטסמאן; נון נעה-מעט אייד אינמאל אינע לערניע פאן מיר, דעם יודען, אן נוכט פיר יודען נאנז אונד שטאנד איזט דיא אפפענטליכע מיינונג דיעזעלבע. יעדער בעריקיכטיגט נור דיא אפפענט-ליכע מיינונג אינזער נעקסטען אונד יינגסטען נון, יעדעם! וונן ווירד יודען שטאם פרים, זא קומפרען ווירד אונס נור אונס דיא אפפענטליכע מיינונג אונד דער ג ע מ י נ ד ע. ווענן אדריאן שטאם פרים, זא בעריקיכטיגט ער נור דיא אפפענטליכע מיינונג, ווענן שטאנדעם, נעמליך דער אונס גלייכגעשטעלטען אדעלען, אונד דיא אפפענטליכע מיינונג דיעזער אדעלען אונס ז-נער ג ע נ ע ן דיא פאלקס-פריהייט — שליעסט זיך אבער אדריאן דעם פאלקע אן אינד פריהט ענגען ווענן אייגענען שטאם אויף, זא ווירד אונס דאס פאלק דאך ניכט פרייען. מאן ווירד ניכט זאגען, אדריאן טהוט דאס אונס רעכטליכער איבערצייגונג אונד אונס וואהרער פאטער-לאנדס-ליעבע, זאנדערן דער אייגע ווירד זאגען, עס איזט עהרליך, דער אונס דיא נוטצט דעם פאלקעס בוהלס, דער אנדערע ווירד זאגען, ער איבערטראט נור דעקהאלב עס פאלקע, ווייל מאן אונס דיא אדעלגען הייסגעוואר-פען, דאס פאלק ווירד אונס אנאגנגס בעוואהרען, דאנן ווירד עס אונס ענגגאנגבער מיסטריואיש ווערדען, ווענן ער אינמאל נעגען דען וואונש דעם פאלקעס אויפטשען ווירד, זא ווירד עס הייסגען: „יעטצט נוקט דער וואלף אויס דעם שאפ-פעלצע הערפאר!" ווירד ער מיט דעם פאלקע הערבאלאסענד שפיעלען, זא ווירד מאן זאגען, עס וויא נור שמייכעליא. ווירד ער זיך פאם פאלקע אנפפרעגט

דא אויך איינען נוטצן גערענקען. אדריאן ווירד וואהל הער נאר ניכט מהון קאנגען, אבער גערעדט דורך זיין ניכט מהון ווירד ער מיר נשפליך זיין. צום שלוסס האט יא דאך דער אוסאטריאישע ציישריר אס בעסטען דריינגעדר-דען, עשטערדע ערגינגס מיין אנשטרענגהמען אדער ניכט! געלינגט עס, ווענן דאס פאלק אונד ווילל עס אונס ווענגס-ווישע זיינע נאנצע וואוהל גענען דיא באראגע קהרען, זא קאנן אדריאן, דער בין דאהין גענען דאס פאלק ניכט נעקעפפפט, אלס פרים-ווישלער צווישען פלעכטען אונד פאטריצען אויפטשען אונד נאכוכט אונד פערצוהונג דיא דאס פאטריציע ערלאנגען. דען איך גלבבע ווענשט ניכט דען אינטערגאנג דער באראגע, דא דיעס מיר פיר עוויג דיא פאטריציע צו אונגרבישליכען פינדען מאכען ווירדע. — ווענגגס אבער אונזער אונשטרענגהמען ניכט, ער-ליידען ווירד אייגע נעדערלאגען, דא ווירד ווידער צו בע-פרכטען, דאס דיא באראגע אייגן שרקליכעס בלוט-ווערגוס דאלשען, אונד דאס פאלק נאך מעהר בעדריקען אונד קוטש-לען ווירדען אום בייההע. אונד דא ווירד עכען אדריאן דער מאגן ווין, דער ווידער אלס פערטשלער ציישען פאטריציע אונד פלעבעיר טרעטען אונד פערצוהונג אונד נאכוכט פיר דאס פאלק ריוטיקען ווירד. — פערשטרהס דוא, מדעינא! ווילל אין דעם אנפאנגע אייגער רעוואלוציאן קיינען טהייל נעמפפ, קאנן דאנן אפפ מיט נאכפערעם ער-פאלגע צור פערזאהנונג דער אייפערגעגען נעטשהעד בייפ-טראגען, דיעזעלבע שפעלגונג, דיא אנפאנגס אין דען הינפערגיזונ פערוויזיב, ווירד אפפ שפעטער אייגע ווהר אייגפלוסייבע."

(פאר־טעטצונג פאלגט.)

אלס יודע צו ערקענען, אונד דא איך וויס, דאס דיא מיסטען יודען אין דער העצעגאווינא „שפאנאלען" זינד, נעמליך זאלכע, דערען פאר־פארדען זיך פאר 400 יאהרען פאן שפאניען נאך דער טירקייא פליכטעטען, זא פראגטע איך איהן, אב ער עבענפאלרס פאן דענען אבשטאממע, וועל־כע זיך אים אהדרע 1492 פאר דער גרויזאמען פער־פאלגונג דער שפאנישען כריסטען נאך דער טירקייא פליכטעטען? — „נין, מיין הערר, (יאר דיא אנט־יארט) מיינע אידעלטערן פליכטעטען זיך ניכט פאר דען גרויזאמען פערפאלגונגען דיזענס דער כריס־טען, זאנדערן פאר דען גרויזאמען פערפאלגונגען דיזענס דער יודען אין שפאניען. ניכט פאן דען שפאנישען כריסטען וואנדרען ווייר פערפאלגט, זאנ־דערן פאן דען שפאנישען יודען. שאן אים יאהרע 1100 האט עס דער יידישע מיניסטער יהודה אבן עזרא, דער בים קאניג אלפאנזא ראמיגדענען אינזערע איס־מייגונג געוארנטע. ווייר פליכטעטען אונס זאמט ניכט פאר דען כריסטען, זאנדערן פאר דען יודען, אונד דאהער פייען ווייר אונס יעטצט, דאס דען יודען אין רוסלאנד יענעס אונרעכט פערגאלטען ווירד! דיא יודען ווערדען פערפאלגט אונד דיא כריסטען זינד עמאנציפירט!" — איך שטייגטע איבער דיזען זאנדערבארען האס איינעס „קריא" גענען דיא יודען, אונד אלס איך אידס הויריבער פאר־ווייר־פעס מאכטע, זאגטע ער מיר אין פאלדער איפיגע־גונג: „„אס איך יודען ניכט שמעקט, דאס שמעקט דען קריאס איך ניכט! איהר האבט קיינע נראסע לייבען אונד פערפאלגונגען איס־כשטעהען ווערדען געהאבט, אונד איהר וויססעט, דייא שייער אונד בשטער זיא זינד — אונד דאך זא דיעזע פערפאלגונגען ביא איך איפהאלטען אונד איהר ווייטער צו מאכט אונד אנ־זעהען געלאנגטעט, דא יארעט איהר ווייטער דיא אונרוהדזאמען גענען דיא אנדערס־מיינענדען אונד האבט אונס פערפאלגט! אלס איהר דאס יאהר־הונדערטען ווייגען דער שרעקלכען יודענפערפאל־גונגען אין דייטשלאנד נאך פאלען געפליכטעט זיא־רעס אונד דארט זיכערע צופלוכט אונד איס־יי־כערען שטיין געפונדען, דא האבטעט איהר נאר ניכט בעסערעס צו טהון, אלס איערע איינגען פערפאלגונגען אין דייטשלאנד צו פערגעססען אונד ווכבער דיעזע פערפאלגונגען גענען אונס צו פאלל־פיהרען; איהר בענגטעט איך ניכט מיט דעם שיש־צע, דען איך דיא פאלגישען קאניג געזעהרטשען, זאנדערן זאלטעט איך נאך דיא מאכט גענען אונס האבען, אים אונס אין סיראטטען!" — יעטצט וויסען זיא אלזא, וואהרונג איך עהער מיט רוסלאנד אלס ביא עסטערריך האלטע!"" — דאס עגדע דיעזעס גע־שפרעכעס וואר גון, דאס איך דיעזען קריא וויגען זיינער איפיגען אונטערשטיצונג דער רעוואלו־ציאנערע אונד זיינער הויסען ליעבען צו רוסלאנד פערהאפטען מוסטע, אונד גון זיטצטע ער יעטצט אים קערקער אונד האט ציט, איבער דיא גערעכ־טיגקייט רוסלאנדס הינזיכטליך דער יודענפערפאל־גונגען נאכצודענקען. —

* (אונפאלל איינעס פרינצען.)

איינע הייטיגע וויינער דעפעשע מעלדעט: ערצ־הערצאג אישען, בריודערן־זאהן אינזערעס כאניגס, ריטע געפטערן נאכמיטטאגס שאצערען, דא שטירצטע דאס פפערד צוזאממען, זא דאס דער ערצהערצאג אינטער דאס פפערד צו ליעגען קאם. דער פרינץ וואהרדע אפארט הערפארגעצאגען אונד אין זיינעס פאלאסטע צו בעטטע געבראכט. דער פרינץ קלאגט איבער דעפטיגען קאפפשמערץ, אונד דיא אריצטע בעפירכטען אייגע הפפטיגע צוהרונ־ערשיטטערונג. דער קאיזער אונד זעממטליכע מיט־גליעדער דעס קאיזער־הויזעס בעזוכטען דען פרינ־צען אונד ערקונדיגטען זיך פערזאנליך אים זיין בע־פינדען. ערצהערצאג אלבערעכט פערוויילטע דעס אבענדס אם קראנקענלאגער דעס פרינצען.

* (איין יידישער גאטטעס־דיענסט צו הרען מילאנס.) אים בעלגראד (רעזידענץ־שטאדט דעס נייען סערבישען קאניגרהומס) ווירד פאם 8־טען דיעזעס טעלעגרא־פירט: איך דיא דיעזיגע יידישע געמיינדע פערזאנ־שטאלטעטע אנלעסליך דער ערהעבונג מילאנס צום קאניגע איינען פיערלכען גאטטעס־דיענסט. עס פאנגען זיך ביא דיעזער געלעגענהייט אים יידישען טעמפעל אין: דיא מיניסטער, דיא אדיטאנטען דעס קאניגס, דער בירגער־מיסטער, פיעלע דעפוטירטע אונד דיא הערפאר־ראגענדסטען בירגער דער שטאדט. נאך אבהאלטונג איינער פרעדיגט אונד אבזינגונג דער סערבישען „פאלקס־הימנע" דאנקטע דער אר־טשאנט אים נאמען דעס קאניגס פיר דיא טרייע אונד אנהענגליכקייט, יעלכע דיא יודען פיר דאס קאניג־טהום בעגקענען. — זא ווייט דיא דעפעשע, נון, דיא יודען האבען עס געייס נע אן טרייע אונד אנהענג־ליכקייט פיר דאס פאטערלאנד אונד דאס שטאאטס־אבערהייפט פערלען לאסען. זיא האבען דיעזעס געפיהלע אממער קרעפטיגען אונד ערהליבען איס־דרוק פערלעהען. אללין ווי ווייטער, דאס קאניג מיראן זיך פיר דיא יודען ניכט מיט איינעס „הערען דאנקע" בעגנגען, זאנדערן זיינע ערהעבונג צום קא־ניג דאצו בעגיטצען מאגע, דיא יודענ־עמאנציפאציאן אין סערבען דורכצופיהרען. ער ווירדע דורך איינע יעלכע טהאט זיינע ערהעבונג זעלבסט ערהרען אונד איבערדיעס אויך דיא טרייע דער יודישען בור־גער אייגען „גערעכטען אנשפרוך" פערשאפפען.

* (דערטשעכישע אישטיצ.)

דער עסטערריכישע ריכסראטה האט עבענפאללס איינען אישטיצ, דער ביא יעדער געלעגענהייט זיי־גען יודענהאס צום איסדרוקע צו בריינגען זוכט. עס איזט דיעס דער הערפאר־ראגענדע דעפוטירטע דער־טשעכען, הערר דר. רייגער. פאר קורצעס האט ער ערסט גענען דאס „יידישע געלד", גענען דען „יידישען אדעל" אונד גענען דיא „יידישען באר־זען־באראנע" געשיפפט. דאמאלס האט עס זיך פיר איהן דארום געהאנדעלט, דען בעווייז צו פיהרען, דאס דיא יודען מיט איהרעס געלד דיא גאנצע וועלט צו בעהערשען זוכען. אין דער ריכסראטהס־זיטצונג פאם 7־טען דיעזעס וואללטע דיעזער טאלל־דזענגע טשעכע איינגעטליך דאס דייטשטהום אין באהמען אנגרייפען אונד שמפפטע דענאך ניכט אויך דאס איינגעטליכע דייטשטהום לאן, זאנדערן אויך דאס אינטערנאציאנאלע יודענטהום. ער זאגטע נעמליך אינטער אנדערעס: „דיא טשעכישע שפראכע קאנן אין באהמען ניכט איפראממען, ווייל דיא שילען דער יידישען נעמיינדען גאנץ דייטש זינד. דיא יידישען שולען בעזוכטען מעהר קלאסען, אלס גאטהיג איזט. עס קאנגטען ביא דיעזען שולען פיעלע טייזענדע גילדען עריפארט ווערדען, יענען דיא מיט יונגענדע קלאסען איינגעריכטעט ווערען, דיא שולען שטעהען אים דיענסטע דעס דייטש־טהומס. דאנן זינד דיא יידישען שולען קאנפעסס־נעלל, ווערדענד דיא בריסטליכען שולען אונטער־קאנפעסס־אנגעלל, דאס הייסט: „פיר אללע קאנ־קאנפעסס־אנען" איינגעריכטעט זינד. ווייר מיססען אללזא אין אינזערע שולען יידישע שולער איפנער־מען, ווערדענד דיא יידישען שולען ניכט געגראנ־גען זינד, בריסטליכע קינדער איפיצירעהמען! אונד טראגטעדעס זינד עס ניכט בלאס יידישע דעפוטי־טע דעס ריכסראטהעס, יעלכע דאס יודענטהום אפפענטליך פערטהידיגען, ליידער האבען דיך אייד צוויא בריסטליכע ריכסראטהס־דעפוטירטע זאגע־זאגען אלס „פראפעסען איזראעלס" איפגעיראפען; עס זינד דיעזע דיא הערדען דר. ליסטאנדל אונד דר. האפפער. עס ווערע אם געשיידטעסטען, ווענן דיעזע זיך בעשניידען לייסען אונד גענצליך צום „דענטהומע אבערטרעטען; דא קאנגטען זיא אלס מאקקאבאער (חשמונאים) פיר אידר יודענטהום קעמפפען!" הערר דר. דיעזער יואדדע אונדעס אים ריכסראטה פיר זיינע אייפפעללע גענען דאס יודענטהום מיטטע איינגעלאכט. מאן וויס יא, דאס ער אבער דיא יודען נור דעסהאלב שמפפט, ווייל זיא זיך ניכט „טשעכיזירען", זאנדערן דייטשע בלייבען וואללען; דיא יודען באהמענס „ווידען דאך אידער אונד איבערדיעס אויך דיא טרייע דער יודישען בור־גער זיך „גערעכטען אנשפרוך" פערשאפפען.

* (דיא ערטשעכישע אישטיצ.)

דער עסטערריכישע ריכסראטה האט עבענפאללס איינען אישטיצ, דער ביא יעדער געלעגענהייט זיי־גען יודענהאס צום איסדרוקע צו בריינגען זוכט. עס איזט דיעס דער הערפאר־ראגענדע דעפוטירטע דער־טשעכען, הערר דר. רייגער. פאר קורצעס האט ער ערסט גענען דאס „יידישע געלד", גענען דען „יידישען אדעל" אונד גענען דיא „יידישען באר־זען־באראנע" געשיפפט. דאמאלס האט עס זיך פיר איהן דארום געהאנדעלט, דען בעווייז צו פיהרען, דאס דיא יודען מיט איהרעס געלד דיא גאנצע וועלט צו בעהערשען זוכען. אין דער ריכסראטהס־זיטצונג פאם 7־טען דיעזעס וואללטע דיעזער טאלל־דזענגע טשעכע איינגעטליך דאס דייטשטהום אין באהמען אנגרייפען אונד שמפפטע דענאך ניכט אויך דאס איינגעטליכע דייטשטהום לאן, זאנדערן אויך דאס אינטערנאציאנאלע יודענטהום. ער זאגטע נעמליך אינטער אנדערעס: „דיא טשעכישע שפראכע קאנן אין באהמען ניכט איפראממען, ווייל דיא שילען דער יידישען נעמיינדען גאנץ דייטש זינד. דיא יידישען שולען בעזוכטען מעהר קלאסען, אלס גאטהיג איזט. עס קאנגטען ביא דיעזען שולען פיעלע טייזענדע גילדען עריפארט ווערדען, יענען דיא מיט יונגענדע קלאסען איינגעריכטעט ווערען, דיא שולען שטעהען אים דיענסטע דעס דייטש־טהומס. דאנן זינד דיא יידישען שולען קאנפעסס־נעלל, ווערדענד דיא בריסטליכען שולען אונטער־קאנפעסס־אנגעלל, דאס הייסט: „פיר אללע קאנ־קאנפעסס־אנען" איינגעריכטעט זינד. ווייר מיססען אללזא אין אינזערע שולען יידישע שולער איפגער־מען, ווערדענד דיא יידישען שולען ניכט געגראנ־גען זינד, בריסטליכע קינדער איפיצירעהמען! אונד טראגטעדעס זינד עס ניכט בלאס יידישע דעפוטי־טע דעס ריכסראטהעס, יעלכע דאס יודענטהום אפפענטליך פערטהידיגען. ליידער האבען דיך אייד צוויא בריסטליכע ריכסראטהס־דעפוטירטע זאגע־זאגען אלס „פראפעסען איזראעלס" איפגעיראפען; עס זינד דיעזע דיא הערדען דר. ליסטאנדל אונד דר. האפפער. עס ווערע אם געשיידטעסטען, ווענן דיעזע זיך בעשניידען לייסען אונד גענצליך צום „דענטהומע אבערטרעטען; דא קאנגטען זיא אלס מאקקאבאער (חשמונאים) פיר אידר יודענטהום קעמפפען!" הערר דר. דיעזער יואדדע אונדעס אים ריכסראטה פיר זיינע אייפפעללע גענען דאס יודענטהום מיטטע איינגעלאכט. מאן וויס יא, דאס ער אבער דיא יודען נור דעסהאלב שמפפט, ווייל זיא זיך ניכט „טשעכיזירען", זאנדערן דייטשע בלייבען וואללען; דיא יודען באהמענס „ווידען דאך אידער אונד איבערדיעס אויך דיא טרייע דער יודישען בור־גער זיך „גערעכטען אנשפרוך" פערשאפפען.

* (דער טשעכישע אישטיצ.)

דער עסטערריכישע ריכסראטה האט עבענפאללס איינען אישטיצ, דער ביא יעדער געלעגענהייט זיי־גען יודענהאס צום איסדרוקע צו בריינגען זוכט. עס איזט דיעס דער הערפאר־ראגענדע דעפוטירטע דער־טשעכען, הערר דר. רייגער. פאר קורצעס האט ער ערסט גענען דאס „יידישע געלד", גענען דען „יידישען אדעל" אונד גענען דיא „יידישען באר־זען־באראנע" געשיפפט. דאמאלס האט עס זיך פיר איהן דארום געהאנדעלט, דען בעווייז צו פיהרען, דאס דיא יודען מיט איהרעס געלד דיא גאנצע וועלט צו בעהערשען זוכען. אין דער ריכסראטהס־זיטצונג פאם 7־טען דיעזעס וואללטע דיעזער טאלל־דזענגע טשעכע איינגעטליך דאס דייטשטהום אין באהמען אנגרייפען אונד שמפפטע דענאך ניכט אויך דאס איינגעטליכע דייטשטהום לאן, זאנדערן אויך דאס אינטערנאציאנאלע יודענטהום. ער זאגטע נעמליך אינטער אנדערעס: „דיא טשעכישע שפראכע קאנן אין באהמען ניכט איפראממען, ווייל דיא שילען דער יידישען נעמיינדען גאנץ דייטש זינד. דיא יידישען שולען בעזוכטען מעהר קלאסען, אלס גאטהיג איזט. עס קאנגטען ביא דיעזען שולען פיעלע טייזענדע גילדען עריפארט ווערדען, יענען דיא מיט יונגענדע קלאסען איינגעריכטעט ווערען, דיא שולען שטעהען אים דיענסטע דעס דייטש־טהומס. דאנן זינד דיא יידישען שולען קאנפעסס־נעלל, ווערדענד דיא בריסטליכען שולען אונטער־קאנפעסס־אנגעלל, דאס הייסט: „פיר אללע קאנ־קאנפעסס־אנען" איינגעריכטעט זינד. ווייר מיססען אללזא אין אינזערע שולען יידישע שולער איפגער־מען, ווערדענד דיא יידישען שולען ניכט געגראנ־גען זינד, בריסטליכע קינדער איפיצירעהמען! אונד טראגטעדעס זינד עס ניכט בלאס יידישע דעפוטי־טע דעס ריכסראטהעס, יעלכע דאס יודענטהום אפפענטליך פערטהידיגען. ליידער האבען דיך אייד צוויא בריסטליכע ריכסראטהס־דעפוטירטע זאגע־זאגען אלס „פראפעסען איזראעלס" איפגעיראפען; עס זינד דיעזע דיא הערדען דר. ליסטאנדל אונד דר. האפפער. עס ווערע אם געשיידטעסטען, ווענן דיעזע זיך בעשניידען לייסען אונד גענצליך צום „דענטהומע אבערטרעטען; דא קאנגטען זיא אלס מאקקאבאער (חשמונאים) פיר אידר יודענטהום קעמפפען!" הערר דר. דיעזער יואדדע אונדעס אים ריכסראטה פיר זיינע אייפפעללע גענען דאס יודענטהום מיטטע איינגעלאכט. מאן וויס יא, דאס ער אבער דיא יודען נור דעסהאלב שמפפט, ווייל זיא זיך ניכט „טשעכיזירען", זאנדערן דייטשע בלייבען וואללען; דיא יודען באהמענס „ווידען דאך אידער אונד איבערדיעס אויך דיא טרייע דער יודישען בור־גער זיך „גערעכטען אנשפרוך" פערשאפפען.

פאלליעטאו.

הערשער אונד פאלק.

(13.טע פאר־שטעזונג.)

„אדריאן! אדריאן! (זאגטע איינע) איך פיר־כטע, דאס ווייר אין דיעזעס אויגענבליקע אן איינעס אבגרונדע שטעהען, דעסען טיעפע איך נאך ניכט איפמעסס, דיא אונס אבער פיר אימער טרענען קאנגטע. דיא קענגסס נון דען פלאן אונד דאס צייל מיינעס בריודערס, אונד דיא אונטערשטצע זיין אונטערנעהמען ניכט זא, וויא פיעלע אנ־דערע, ער האט דיא שטימע דעס פאלקעס ערגינדעס אונד האט בעריישט דען נון צו זיינער נאכסען אונטער־נעהמונג גענבענגע. יעטצט אבער... דאך איך קאנן עס דיר זאגען, דיא ווירסט איהן ניכט פערראטהען, ער איזט דיין פייינד!"

„אונד דיין בריודער! (ערוויידערטע אדריאן) איך ווערדע איהן דאהער זיכער פערראטהען, שפריך ווייטער!"

„יעטצט אבער (זאגטע איינע) איזט דיא צייט פיר דיא דורכפיהרונג אייגעס אונטערנעהמענס הערגעגערטען. איך ווייס ניכט גענוי, וועלכער ארט דיעזעס אונטערנעהמען איזט, אבער איך ווייס, דאס עס גענען דען אדעל אונד גע־גען דיא באראגע ערריכטעט איזט, נעמליך גענען דיינען שואגר אונד זעלבסט גענען דיינע פאמיליע! ווענן דיעזעס מיינעס בריודער געלינגט, דאנן, אדריאן, קאממסס דוא זעלבער אין געפאהר — אונד דער נאטע מיינעס בריודערס ווירד מיט דעם נאמען דיינער פיינדע פערראיינט ווין! מיט־לינגט דאס אונטערנעהמען מיינעס בריודערס, אן ווירד ער דער ראכע דיינעס שואגרעס אונד דיינעס געשלעכטעס צום אפפער פאללען. דיין פערוואנדטער, גראף שטעפאן, ווירד איהן פערארמטזיילען — אונד דיעסע איך מיר דאנן ער־לייכען, יעמאנדען צו ליעבען, דעסען אנגעהאריגע דיא מאדדער מיינעס בריודערס זינד!— אן! דיעזע גדאנקען ווי־בען מיר פאסט, מאן טרענגט אונס."

„ווייטסט דוא, מעדכען! (זאגטע אדריאן) מיינע ליעבע צו דיר איזט שטערקער, אלס דיא דיינע צו מיר. דוא לאסט דיינע ליעבע פאם פערשטאנדע בעהערשען, דוא גייבעלסט אונד פאיזשעסט איכבער דיא הינדערנעסס, וועלכע זיך אזווייער ליעבע גענטגעגענשטעללען. איך אבער ליעבע, אונד דענקע ניכט אן ווייטערעס."

„יא, אדריאן, (זאגטע איינע) איין מעדכען מיס אויך אירע טוגענד צו וואהרען וכען אונד דארף זיך אין איינע ליעבע, דיא צו קיינער ערלעכען פערבינדונג פיהרט, ניכט איינלאסען. וועלכעס ענדע קאנן איינע זאלכע ליעבע, דער ווייר אונס זא בלינדלינגס הינגעגעבען האבען, זעלבסט אים בעפטען אללע נעהמען? דוא דארפסט דיך מיט מיר ניכט פערבינדען."

„נון! (זאגטע אדריאן מיט שיינבאר גליכגילטי־גען מאגע) ליעבע איינען אנדערן אונד צוואר נאך דען פאר־שריפטען דער ליעבענס־קלינגהייט; דוא קענגסס ניכט דיא ליעבע, דיא איך פיר דיך פיהלע — אבער זאגע מיר, איינע! מיינס עס דיין בריודער מיט זיינעס אונטערנעהמען ווירקליך ערנסט? וואהער ווייסט דוא, דאס דיא צייט זיי־נער אונטערנעהמונג זא נאהע איזט?"

„ווייל ער יעטצט נאנצע נעכטע מיט מענשען אללער קלאסען זיך איינשליעסס! (זאגטע איינע) ער שווירט אפפער פאללען. דיין פערוואנדטער, גראף שטעפאן, ווירד איהן פערארמטזיילען — אונד דיעסע איך מיר דאנן ער־לייכען, יעמאנדען צו ליעבען, דעסען אנגעהאריגע דיא מאדדער מיינעס בריודערס זינד!— אן! דיעזע גדאנקען ווי־בען מיר פאסט, מאן טרענגט אונס."

„ווייטסט דוא, מעדכען! (זאגטע אדריאן) מיינע ליעבע צו דיר איזט שטערקער, אלס דיא דיינע צו מיר. דוא לאסט דיינע ליעבע פאם פערשטאנדע בעהערשען, דוא גייבעלסט אונד פאיזשעסט איכבער דיא הינדערנעסס, וועלכע זיך אזווייער ליעבע גענטגעגענשטעללען. איך אבער ליעבע, אונד דענקע ניכט אן ווייטערעס."

„יא, אדריאן, (זאגטע איינע) איין מעדכען מיס אויך אירע טוגענד צו וואהרען וכען אונד דארף זיך אין איינע ליעבע, דיא צו קיינער ערלעכען פערבינדונג פיהרט, ניכט איינלאסען. וועלכעס ענדע קאנן איינע זאלכע ליעבע, דער ווייר אונס זא בלינדלינגס הינגעגעבען האבען, זעלבסט אים בעפטען אללע נעהמען? דוא דארפסט דיך מיט מיר ניכט פערבינדען."

„נון! (זאגטע אדריאן מיט שיינבאר גליכגילטי־גען מאגע) ליעבע איינען אנדערן אונד צוואר נאך דען פאר־שריפטען דער ליעבענס־קלינגהייט; דוא קענגסס ניכט דיא ליעבע, דיא איך פיר דיך פיהלע — אבער זאגע מיר, איינע! מיינס עס דיין בריודער מיט זיינעס אונטערנעהמען ווירקליך ערנסט? וואהער ווייסט דוא, דאס דיא צייט זיי־נער אונטערנעהמונג זא נאהע איזט?"

„ווייל ער יעטצט נאנצע נעכטע מיט מענשען אללער קלאסען זיך איינשליעסס! (זאגטע איינע) ער שווירט

ניכט מעהר דיא זאגסס, אונד ווענן ער נאנען אללייין איזט, נעמהט ער מיט זיך זעלבסט שפעצער אייד אונד אב דיא צווייא נעכטען ווערדען אויך יעהר פיעלע וואפפען אין אייער הויז געבראכט."

„וואפפען! (ריעף אדריאן ערשטיינט) בייס דוא דעסען גייוויס? יא, דאנן איזט אינטער דיעזעס פלאגע מעהר פערבאגען אלס איך מיר דאכטע. — אבער, איינע, עס יעשעהט, וואס דא וואללט, זא שייאיע איך דיר, דאס זא לאנגע איך לעבע, דיין בריודער דורך דיא וואהט, דיא ער גענגען זיך הערפאר־יזסט, ניכט ליידען וואל, אונד דאס איך דיך אונטער אללען אומשטענדען ווייז ליעבען ווערדע."

צייאלפפטעס קאפיטעל.

ווייר פינדען נון דען יינגגי וויידער אים געשפרעך מיט דעם קלוגען יודען מעיינע. — „ליעבע מיר, יינגי! (זאגטע מעדיינע) איהר דיפפ דעס אדריאן ניכט טרייבן, מיט דעם בעפטען וויללען קאנן ער זיך ניכט מיט אייל פאר־טייא פערבינדען. אדריאן בעפינדעט זיך אין איינע קלעממע; ער איזט וואהל פייהיטשלך נעיינגט, אבער ער איזט דאך פאם אדעל. זאלל ער זיך דעם אדעל אנשליע־סען אונד נעגען דיא פאלקספייהיט קעמפפען, זא האב־דעלט ער נעגען זיין נעוויססען אונד נעגען זיינע בעפעלע איבערצייגונג. זאלל ער זיך דעם פאלקע אנשליעסען, זא הייסט עס, דאס ער זיינען שואגר אונד זיין אדעלינגס גע־שלעכט פערלאסט."

„וואהל וואהר! (זאגטע יינגגי) אבער דיא „אפפענ־ליכע מיינונג" איזט יעטצט פיר דיא רעכטע דער פאלקס־פייהיט; אללע מענשען זינד אבהענגיג פאן דער „אפפענ־ליכען מיינונג", זיא איזט דער אפפענטליכע ריכטער."